

Posudek školitele na diplomovou práci Ing. Petra Doležala: „*Vnímání studia na Vysoké škole ekonomické v Praze v období normalizace jejími tehdejšími studenty*“.

Diplomová práce Petra Doležala je dlouhodobě promyšlenou sondou do prostředí jemu známému VŠE, kterou sám absolvoval. Rozhodl se napsat svoji práci především s využitím orální historie, rozhovory ale doplnil i statickými daty (předně ČSÚ), neopomněl ani některé archivní fondy, čerpal rovněž z poznatků vlastního studia.

Diplomant P. Doležal je jedním z těch, kterého si přeje každý školitel. Od počátku mu bylo jasné téma i postup práce. DP jsme řešili především jen emailovou komunikací a cca třemi krátkými konzultacemi. Přípravnou fázi diplomanta považuji za velmi promyšlenou, podrobnou, problém, který bylo třeba řešit nastal jen v případě neochoty narátorů vypovídat. O tom ještě dále.

Diplomant se v práci snažil zjistit, jak moc se předlistopadové studium na VŠE odlišovalo od toho současného, kdy je důraz kladen především na výuku ekonomických věd. Zkoumal nejen teoretické podmínky studia, ale i způsob výuky oboru ekonomie. Vedle toho si všímá rovněž roviny ideologické. P. Doležal si kladl otázku, do jaké míry se potvrdí nebo vyvrátí obecné laické tvrzení poukazující na skutečnost, že studium ekonomie v období normalizace bylo ideologicky zmanipulované a absolutně nekorespondující s v současnosti vyučovanými ekonomickými směry. Kromě historické exkurzu přináší i přehledná statistická data, která vhodně doplňuje grafickým znázorněním.

První kapitola je věnována vývoji vysokého školství v českých zemích po únoru 1948, včetně jednotlivých zákonů, které školství formovaly. Od obecného se přesunuje diplomant k historii VŠE v Praze.

Druhá kapitola, metodologická, přináší pohled na orální historii a limity a možnosti pro vlastní diplomovou práci. P. Doležal velmi podrobně podrobuje zkoumání vlastní osobu, jako insidera v průběhu výzkumu, zkoumá výhody a nevýhody badatele – studenta VŠE, otázky etiky. Zamýšlí se i problematikou „pravdivosti“ narativního vyprávění, upřímnosti a neupřímnosti vypravěče. Své teoretické poznatky dokládá i vhodně uvedenými příklady. Přehledně přiblížil diplomant i praktickou část svého výzkumu, postup práce je přehledně uveden na časové ose. Nejzajímavější je část věnována výběru a oslovení narátorů. Realizace rozhovorů nebyla u tohoto projektu příliš úspěšná, i když P. Doležal oslovil cca 50 bývalých studentů, resp. pedagogů, potýkal se s velkou mírou odmítnutí. Nakonec realizoval jen pět rozhovorů, tzn. úspěšnost činila jen 10 %, to je opravdu málo. Možná mohl na tomto místě daleko více konkretizovat důvody, proč bylo tolik odmítnutí, kde se stala chyba, je si nějaké vědom? Rád bych slyšel nějakou sumarizující odpověď během obhajoby. Zdálo by se, že s pouhými pěti rozhovory bude diplomová práce trpět jistou mírou nenasycenosti vzorku, ale diplomant si s tímto handicapem poradil nadmíru dobře a v interpretační části nabízí spoustu zajímavých pohledů a postřehů, které stojí a zaznamenání a rovněž by mohly být náměty pro příští práce.

Dnes již standardně podává stručné medailonky narátorů s hlavními biografickými údaji.

Druhá polovina diplomové práce tvoří analýza a interpretace dat. S mnoha našimi projekty korespondují některé skutečnosti, které se objevují jak v dílčích, tak celkovém závěru diplomové práce, např. pohled na VŠE a skutečnost, menší míra ideologizace v odborných předmětech; „štěstí na učitele“ (s. 36). VŠE si udržela odborný statut, důraz na odbornost je

patrná ve všech rozhovorech, „studenti měli srovnání i v zahraniční praxi a vyšli z něho velmi dobře“. Asi tomu tak bude, přesto u výzkumu o VŠE nejde jen o otázku míry ideologizace, ta je jistě předmětná, ale jsou zde i další související otázky, např. VŠE byla vnímána jako škola pro prominenty bývalého režimu a jejich známé, i když nelze generalizovat, jde o dost častý pohled na „fakulta synů a dcer funkcionářů a jejich klientelistických spřízněných duší“, podobně byla vnímána rovněž Právnická fakulta. Zajímavý pohled předkládá diplomant při vzpomínkách narátorů na poměrně neomezený přístup studentů k zahraniční odborné literatuře, bez viditelné cenzury. Za inspirativní považuji i malé vybočení směrem k ČVUT, především ve srovnání s VŠE opět o otázky míry přítomné ideologie vs. odbornosti vyučujících. I když se nedá na příkladu jednoho studenta nikterak zkratkovitě srovnávat, P. Doležal se o to ani nesnaží, naznačuje diplomant jednu z možných cest dalších výzkumů. Za šťastné považuji zařazení vietnamského studenta, jako představitele zahraničního posluchače a jeho pohledu nejen na pražskou VŠE. Jde o skutečně zajímavý popis reality viděné studentem z mimoevropské země socialistické soustavy s mnohem menšími demokratickými zkušenostmi, ale i dalšími specifiky, vietnamská komunita u nás před i po listopadu 1989. Rozhovor podává svědectví o studiu v Československu především pro nejnadanější, nejpracovitější studenty, možná i ideologicky „vybavené“.

Práce P. Doležala je důležitá jako případová studie, která by mohla být modelově využita dalšími studenty oboru OH-SD a jednoho dne by dílčí studie dokumentující pohled na vysoké školství před listopadem 1989 mohly dospět ke komparativnímu zpracování.

V seznamu archivních pramenů uvádí P. Doležal využití čtyř archivů, mohl by v rámci obhajoby uvést konkrétní fondy, které studoval, resp. přiblížit komisi přínos archivních materiálů pro vlastní práci?

Diplomová práce je napsána přehledně, v logické návaznosti, zkoumané téma pokládám za inovativně uchopené, práce je napsána pěkným jazykem (i překlepů je méně, než bývá obvyklé).

Navrhuji známku **v ý b o r n ě**. Petrovi Doležalovi pak přeji vše dobré jak v osobním, tak i v profesním životě.